

Aan de leden van de raad

Datum : 30 januari 2018
Zaaknummer : 212574
Contactpersoon : Michiel Noordanus
Telefoonnummer : 026-3774978

Onderwerp : Schriftelijke vragen art. 44 Rvo over Jeugd GGZ

Geachte voorzitter en leden,

De raadsleden mevrouw Lunter van de SP, mevrouw Straatsma van de PvdA en mevrouw Peters van GroenLinks, hebben ons bij brief, ingekomen 20 december 2017, schriftelijk vragen gesteld op grond van artikel 44 van het Reglement van Orde voor de politieke maandag van de gemeente Arnhem 2014 over de Jeugd GGZ in Arnhem.

Onderstaand vindt u de integrale tekst van de vragen.

Nadat sinds 1 januari 2015 gemeenten verantwoordelijk werden voor alle jeugdzorg, is er een periode in Nederland weinig duidelijkheid geweest over de effecten daarvan. Met 15% minder budget werd van gemeenten verwacht jeugdzorg op hetzelfde niveau te kunnen leveren. Gemeenten hebben twee hoofdknoppen om aan te draaien als er bezuinigd moet worden: de tarieven die zij betalen aan jeugdhulpinstellingen en het aantal kinderen dat er gebruik van maakt.

Tot nu toe was er weinig informatie voor de Raad voorhanden over de stand van zaken in de jeugdzorg. Om hier verandering in te brengen hebben de partijen PvdA, SP en GroenLinks over de huidige situatie een verhelderend gesprek gevoerd met de gemeente over de jeugd-GGZ in Arnhem. Hieruit bleek dat Arnhem 1 tarief hanteert en dat dit tarief is gericht op organisaties, die zowel lichte als zware zorg verlenen. Risico hiervan is echter dat organisaties die specifiek gericht zijn op zware specialistische zorg (dure en langdurige trajecten!) vanwege de te lage tarieven niet alle kinderen kunnen behandelen. Deze kinderen worden vervolgens doorverwezen naar andere organisaties. Die kampen met hetzelfde probleem, waardoor deze kinderen op een wachtlijst terechtkomen of worden (terug)verwezen naar de huisarts.

Dat er in Nederland een serieus probleem is blijkt uit diverse berichten in de media. Zo schrijft "De groene Amsterdammer" (12 december jl.) dat uit onderzoek van Investico blijkt dat de uitvoering van de jeugdwet ontaard is in willekeur en chaos. Tarieven voor jeugdzorg zouden drastisch verlaagd zijn en kinderen worden op allerlei manieren weggehouden bij dure, specialistische jeugdzorg. Ruim de helft van de ondervraagde zorgprofessionals uit 230 van de 390 gemeenten zegt hulpbehoevende

Datum: 30 januari 2018
Zaaknummer: 212574
Pagina: 2

kinderen niet te kunnen helpen omdat het geld bij de gemeente "op" is. Wachtlijsten groeien, hulpverleners haken af door de grote werkdruk en kinderen raken verder van huis. Arnhem wordt in dit artikel genoemd als een gemeente die geld overhoudt. De vraag is dus, als deze bewering klopt, wat er met dit geld gebeurt en hoe keuzes gemaakt worden.

De beantwoording van onze vragen zouden wij zo spoedig mogelijk tegemoet willen zien zodat wij in de gelegenheid zijn het onderwerp indien nodig nog deze raadsperiode te agenderen. Het uiteindelijke doel is de jeugdzorg-GGZ in Arnhem zo goed mogelijk te organiseren.

De SP, PvdA en GroenLinks hebben de volgende vragen aan het College om meer inzicht te krijgen in de Arnhemse situatie:

- 1) *Houdt Arnhem geld over ten aanzien van jeugdzorg en zo ja, hoeveel?*
- 2) *Kent Arnhem wachtlijsten in de jeugd-GGZ en zo ja, hoeveel?*
- 3) *Zo ja, welke hulp en ondersteuning biedt de gemeente Arnhem tijdens de periode dat kinderen op een wachtlijst staan om een crisissituatie te voorkomen?*
- 4) *Zo ja, welke mogelijkheden ziet het College om kinderen die op een wachtlijst staan toch binnen afzienbare tijd te kunnen helpen?*
- 5) *Waaruit blijkt dat de kinderen in Arnhem die psychiatrische hulp nodig hebben deze ook krijgen?*
- 6) *Stel dat er een financieel tekort op het jeugdzorgbudget zou zijn: welke keuze zou de gemeente Arnhem dan maken: bezuinigen op b.v. asphalt of een strenger selectie aan de poort: minder kinderen doorsturen naar duurdere zorg?*
- 7) *Is er nog aanpassing van het tarief mogelijk, en zo ja op welke manier, als blijkt dat organisaties na contracteren niet uitkomen met het geboden tarief waardoor zij de benodigde zorg niet kunnen leveren?*
- 8) *Hoe houdt de gemeente zicht op de zwaarte van de problematiek van kinderen die op de wachtlijst staan?*
- 9) *Welke verbetermogelijkheden ziet het college voor de jeugdzorg-GGZ in Arnhem?*

Ter beantwoording van deze vragen delen wij u het volgende mee.

1. Houdt Arnhem geld over ten aanzien van jeugdzorg en zo ja, hoeveel?
Reactie: Deze vraag is in algemene zin niet met een direct ja of nee te beantwoorden. Dat heeft meerdere redenen. Allereerst vergelijkt de Groene Amsterdammer de gemaakte kosten voor jeugdzorg met de oorspronkelijke verdeelsleutel in het Gemeentefonds. Dit is geen deugdelijke vergelijking. Immers, de verdeelsleutel heeft als een doel het maken van een goede verdeling van de rijksmiddelen over het land; het is geen norm voor de uitgaven die een gemeente dient te realiseren.
Daarnaast is in Arnhem besloten om het budget, dat in 2015 voor de WMO en de Jeugdzorg is overgekomen, als één ontschot budget te beschouwen. Voor de beoordeling van de vraag of we geld overhouden moeten we derhalve dit gehele zorgbudget in ogenschouw nemen.

Datum: 30 januari 2018
Zaaknummer: 212574
Pagina: 3

Vanuit dit perspectief gezien en afgezet tot het totale budgettair kader kwamen we in 2015 circa € 5 miljoen tekort en hielden we in 2016 circa € 5 miljoen over. Bovendien beschikken we over een noodfonds sociaal domein waarmee we tekorten en overschotten op de zorg verrekenen. De middelen uit het noodfonds zijn en blijven daarmee ook beschikbaar voor de zorg.

Voor het jaar 2017 en de komende jaren verwachten we op het totale budget een tekort te hebben. In de MJPB 2018-2021 zijn daarom extra algemene middelen aan het budget toegevoegd, naast een financiële transformatie-opgave.

Wij delen derhalve niet de conclusie van de Groene Amsterdammer dat we geld overhouden op de jeugdzorg, omdat deze krant de inkomsten van het rijk en de gemeentelijke uitgaven ten onrechte aan elkaar koppelt en de Jeugdzorg geïsoleerd beschouwd.

Bovendien verschillen gemeenten in de afbakening van het begrip jeugdzorg, en welke kosten zij daaraan wel of niet toerekenen, bijv. gemeentelijke uitvoeringskosten of kosten van preventief jeugdbeleid.

Wellicht ten overvloede wijzen wij erop dat de jeugdzorg die in 2015 naar gemeenten is gedecentraliseerd niet alleen de jeugd-ggz omvat, maar ook een deel van de specialistische jeugdzorg voor (verstandelijk) gehandicapten (voorheen Awbz), alsook de specialistische jeugd- en opvoedhulp inclusief jeugdbescherming/jeugdreclassering (voorheen provincie en rijk).

2. Kent Arnhem wachtlijsten in de jeugd-GGZ en zo ja, hoeveel?

Reactie: Het is een feit dat er wachttijden zijn in de jeugdzorg, ook in Arnhem, ook in de Jeugd-GGZ. Deze situatie bestond ook al vóór de transitie van de jeugdzorg. Vanuit de gemeente spreken we liever niet over wachtlijsten, maar over wachttijden. Wachttijden suggereren statische lijsten, waarop inwoners automatisch in de juiste volgorde doorschuiven totdat zij aan de beurt zijn. Zo werkt het niet. Wachttijden geven de aanbieders de mogelijkheid om de instroom te geleiden en de spoedeisende gevallen voorrang te geven. Wachttijden in de zorg zijn algemeen gebruikelijk en zijn niet altijd een groot probleem. Waar sociale wijkteams of andere verwijzers constateren dat de inzet van jeugdzorg urgent is of als de veiligheid van het kind op het spel staat, dan wordt de gewenste jeugdzorg snel ingezet.

De oorzaken van wachttijden zijn divers. Het gemeentelijk beleid kan hierin een rol spelen; er zijn in Nederland veel gemeenten die werken met budgetplafonds voor aanbieders waardoor sommige inwoners moeten wachten op de juiste zorg. Het is daarom goed om te benadrukken dat Arnhem en de meeste gemeenten in de Regio Centraal Gelderland sinds 2017 niet meer werken met budgetplafonds per aanbieder. Andere oorzaken voor wachttijden hebben te maken met bereidheid van aanbieders om te investeren in een turbulente markt en met een toenemende krapte op de (landelijke) arbeidsmarkt van kinder- en jeugdpsychiaters.

De MGR is sinds afgelopen zomer begonnen met het in beeld brengen van de wachttijden. Uit de laatste ambtelijke rapportage over het 3^e kwartaal 2017 bleek dat aanbieders aangeven dat de wachttijden afnemen; op een aantal onderdelen is de druk echter onverminderd groot, met name voor echtscheidingsbemiddeling, Jeugd-GGZ en verblijfszorg.

Binnen de Jeugd-GGZ bestaan wachttijden. Bij de meeste trajecten is dit maximaal 8 weken. De aanbieders communiceren dit via hun eigen website. Er komen vanuit de gemeenten meer signalen dat de wachttijden tot problemen leidt. Het komt voor dat een jeugdige langer dan 12 weken moet wachten op een behandeling. Dit aspect wordt al meegenomen in de

Datum: 30 januari 2018
Zaaknummer: 212574
Pagina: 4

kwartaalgesprekken over het 4e kwartaal van 2017. Voor 2018 blijft dit een aandachtspunt in de gesprekken om de duur van de wachttijden te verkorten. Aan een aantal aanbieders worden ook specifieke transformatie-opdrachten gegeven waarmee de wachttijden worden teruggedrongen. Kortom: wachttijden worden in Arnhem niet bepaald door beperkingen / begrenzingen in het beschikbare gemeentelijk budget, maar door de schaarste c.q. beperkingen in de beschikbare zorgcapaciteit van aanbieders.

3. Zo ja, welke hulp en ondersteuning biedt de gemeente Arnhem tijdens de periode dat kinderen op een wachtlijst staan om een crisissituatie te voorkomen?

Reactie: Vanuit de aanbieders is een aantal oplossingen beschikbaar om te acteren wanneer er sprake is van een scheve verhouding tussen vraag en aanbod. Zorgaanbieders kunnen:

- Hun behandelcapaciteit uitbreiden;
- Indien nodig zorgen voor overbruggingszorg bij wachttijden;
- Doorverwijzen naar andere aanbieders als bij hen de wachttijd groot is;
- Bij de intake beter screenen en afstemmen met andere aanbieders.

Vanuit de sociale wijkteams worden momenteel ook stappen ondernomen:

- Inwoners kunnen bij het wijkteam terecht voor het zoeken naar een alternatieve aanbieder met een kortere wachttijd;
- Wijkcoaches begeleiden cliënten zelf een langere tijd, ter overbrugging naar de specialistische zorg;
- Wijkcoaches zoeken, waar mogelijk, naar oplossingen binnen het eigen netwerk van de cliënt.

4. Zo ja, welke mogelijkheden ziet het College om kinderen die op een wachtlijst staan toch binnen afzienbare tijd te kunnen helpen?

Reactie: zie reactie bij vraag 3.

5. Waaruit blijkt dat de kinderen in Arnhem die psychiatrische hulp nodig hebben deze ook krijgen?

Reactie: Het is helaas niet goed mogelijk om een scherp beeld te geven van het aantal kinderen dat op psychiatrische hulp wacht. Wij delen uw zorgen over deze kinderen. De capaciteit bij (de grotere) aanbieders blijkt op dit moment onvoldoende te zijn. Hierdoor moeten zij in bepaalde gevallen genoegen nemen met een alternatief aanbod, omdat het best-passende aanbod niet tijdig beschikbaar is. Dit betekent overigens niet dat dit alternatief dan onder de maat zou zijn. Een aantal aanbieders blijkt uiterst voorzichtig te plannen en onvoldoende te anticiperen op de ontwikkelingen in de vraag vanuit onze inwoners en inwoners uit andere gemeenten. We zullen ze daarop aanspreken.

6. Stel dat er een financieel tekort op het jeugdzorgbudget zou zijn: welke keuze zou de gemeente Arnhem dan maken: bezuinigen op b.v. asfalt of een strenger selectie aan de poort: minder kinderen doorsturen naar duurdere zorg?

Reactie: Over het jaar 2017 verwachten wij op het totale zorgbudget sociaal domein een nadelig financieel resultaat. Dit tekort zullen wij dekken uit het beschikbare Noodfonds.

Datum: 30 januari 2018
Zaaknummer: 212574
Pagina: 5

We werken niet met budgetplafonds. Dit betekent dat we gedurende het lopende jaar de beleidskaders in principe niet aanpassen. De met de raad afgesproken zorg blijft geleverd worden.

Het kan wel zo zijn dat de realisatiecijfers in een bepaald jaar nopen tot beleids- of budgetaanpassingen in de jaren daarop. Daarbij zal dan in het kader van de MJPB een integrale en algemene afweging met andere beleidsterreinen gemaakt moeten worden.

Zo hebben we, zoals hierboven al eerder gesteld, in de MJPB 2018-2021 voor de komende jaren - naast een financiële transformatie-opgave - aanvullend extra algemene middelen aan het budget toegevoegd. Uw Raad heeft daaraan met het vaststellen van de MJPB zijn goedkeuring verleend.

Onlangs hebben wij de budgettaire uitgangspunten en verwachtingen die wij in de MJPB t.a.v. het sociaal domein hebben gehanteerd, herijkt. Over deze herijking bent u door middel van een raadsbrief geïnformeerd. Deze herijking heeft voor ons geen aanleiding gevormd u een voorstel voor aanpassing van de budgettaire kaders uit de MJPB voor te leggen.

7. Is er nog aanpassing van het tarief mogelijk, en zo ja op welke manier, als blijkt dat organisaties na contracteren niet uitkomen met het geboden tarief waardoor zij de benodigde zorg niet kunnen leveren?

Reactie: Nee, dit is niet mogelijk. Inmiddels zijn de onderhandelingen over de tarieven en aanvullende financiering voor 2018 afgerond.

De stelling in de inleiding van uw artikel-44 brief dat Arnhem slechts één tarief voor de Jeugd-GGZ hanteert, is niet correct. Bij de totstandkoming van de tarifiering voor de Jeugd-GGZ is gebruik gemaakt van de handleiding die de VNG heeft opgesteld. Daarin is onderscheid gemaakt in verschillende vormen van behandeling waaronder:

- Behandeling generalistisch
- Behandeling specialistisch
- Behandeling hoog-specialistisch

Aan deze drie vormen hangen andere eisen en tarieven. Zo is voor hoog-specialistisch benoemd dat er een TopGGZ keurmerk aan ten grondslag moet liggen omdat men ervan uit gaat dat er sprake is van een uitzonderlijke zorgvraag op het gebied van zeer zware, ingewikkelde psychische dan wel psychiatrische aandoeningen die een dermate deskundigheid eisen die door TopGGZ aanbieders geleverd kan worden. Deze eis aan de voorkant zorgt ervoor dat niet zomaar elke aanbieder hiervoor in aanmerking komt.

Daarnaast is diagnostiek een belangrijk onderdeel om te komen tot een goede behandeling zoals in de Jeugdwet omschreven is: veilig, doeltreffend, doelmatig en cliëntgericht. Ook voor diagnostiek hanteren we een apart tarief.

Op basis van deze tarieven zijn contracten gesloten. De gemeente verplicht zich hiermee om de noodzakelijke zorg tijdig te financieren aan de hand van bovenstaande tarievenstelsel. De aanbieders verplichten zich hiermee om tijdig de afgesproken zorg te leveren.

Uiteraard zal in 2018 een analyse worden gemaakt van de inhoud, producten en tarieven die er zijn binnen de jeugd GGZ en jeugd & opvoedhulp om te beoordelen of met de huidige producten de zorg voor jeugd GGZ voldoende is geborgd.

Datum: 30 januari 2018
Zaaknummer: 212574
Pagina: 6

8. Hoe houdt de gemeente zicht op de zwaarte van de problematiek van kinderen die op de wachtlijst staan?

Reactie: zoals aangegeven verzamelt de MGR sinds afgelopen zomer gegevens over wachttijden bij aanbieders. Hierover wordt ieder kwartaal gerapporteerd aan de managers sociaal domein in de regio. Daarnaast houden wijkcoaches en huisartsen uiteraard hun inwoners / patiënten in de gaten.

9. Welke verbetermogelijkheden ziet het college voor de jeugdzorg-GGZ in Arnhem?

Reactie: Met de Wijkteams Arnhem, de zorgaanbieders, de huisartsen en het onderwijs zijn we continu in gesprek over betere samenwerking en werkwijzen die de jongeren en gezinnen helpen ze in hun kracht te zetten, zo mogelijk met hulp van het eigen netwerk; met het dichterbij organiseren van de zorg; met Doen wat nodig is.

Tot slot

Het artikel in de Groene Amsterdammer probeert een simpel antwoord te geven op een complexe vraag: komen gemeenten uit met de middelen die ze krijgen voor de Jeugd-GGZ?

In het algemeen kan gesteld worden dat Arnhem voldoende middelen heeft om de jeugdzorg en het sociaal domein goed te kunnen organiseren. Dat kan omdat de Gemeenteraad in Arnhem een aantal goede afwegingen heeft gemaakt, zowel in de aanpak als in de weging van belangrijke zaken op de brede gemeentelijke agenda. We noemen hier het werken met een ontschot budget, het instellen van een noodfonds, alsook het jaarlijks herijken van de kosten en daarbij passende budgettaire kaders en het ruimte geven aan de sociale wijkteams om te doen wat nodig is.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

cc: Raadsleden en fractievolgers d.m.v. het RIS.